

УДК 342.9:351.74

О. О. ПАНОВА,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності поліції
Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3533-5076>

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Окреслено особливості підготовки поліцейських до виконання задач із забезпечення публічної безпеки в Україні. Окреслено два етапи підготовки, які охоплюють теоретичне та практичне підґрунтя для виконання майбутніх завдань.

Ключові слова: публічна безпека, поліцейський, підготовка, ускладнена оперативна обстановка.

Реформування правоохоронної сфери в Україні призвело до появи суттєво нового, за своїм змістом та рівнем довіри населення, органу – Національної поліції.

Так, було визначено на законодавчому рівні, що поліція покликана служити народу не лише захищаючи його, а й вносячи дорадчі функції, адже стаття 2 Закону України «Про Національну поліцію» зазначає, що завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Встановлюючи завдання щодо забезпечення публічної безпеки і порядку на першу щаблю серед вище перелічених, на наш погляд, законодавець підкреслює його значимість та особливий характер, що й дозволяє виокремити в нашому дослідженні особливості підготовки фахівців для надання послуг саме у сфері забезпечення публічної безпеки.

Деякі проблемні питання визначення публічної безпеки та особливості підготовки фахівців у правоохоронній сфері були предметом досліджень таких учених, як О. М. Бандурка, Д. М. Бахрах, Є. О. Безсмертний, І. П. Голосніченко, Д. П. Калайнов, А. Т. Комзюк, М. В. Корнієнко, Б. Г. Литвак, В. М. Плішкін, Л. Л. Попов, В. В. Сокурєнко, О. Н. Ярмиш та інші. Однак приймаючи до уваги складність досліджуваної проблеми, вона ще залишається дуже актуальною.

Для розуміння виділення необхідних критеріїв підготовки фахівців-правоохоронців, вважаємо за необхідне розглянути більш детально особливості сфери забезпечення публічної безпеки.

Так, у тлумачних словниках «публічний» визначається: 1) який відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний; 2) призначений для широкого відвідування, користування; громадський [1, с. 1425]. В свою чергу «безпека» може характеризуватись як стан захищеності найбільш загальних речей, так і стосуватись характеристики конкретних ситуацій, пов'язаних з особистістю, суспільством [2, с. 6]. У загальному розумінні «безпека» (від латинського слова «securitas») означає свободу від страху і від ворожого стороннього впливу [3].

У статті 3 Конституції України використовується поняття «безпека громадянина», ст. 16, 36 і 92 містять поняття «громадська безпека», а в ст. 18, 37, 106 зазначається про «національну безпеку України» – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізація реальних і потенційних загроз національним інтересам [4].

Таким чином, сферу публічної безпеки України можна визначити як стан свободи широкого кола людей, об'єднаних за територіальною приналежністю, та згуртованих

за ознакою спільних інтересів та соціальної взаємодії в процесі самореалізації кожного індивіда.

Розглядаючи діяльність органів Національної поліції у зазначеній сфері слід зазначити, що підготовка правоохоронців для надання послуг у сфері забезпечення публічної безпеки, на нашу думку, повинна складатись з двох етапів, які сформовані в залежності від фабули виконуваних завдань та оперативної обстановки.

Так, під час проходження першого етапу, майбутнім поліцейським надають ідеальну (безконфліктну) модель поведінки, яка необхідна під час попередження або виявлення порушень громадського спокою. Даний етап надає можливість повного опанування нормативного блоку, встановлює наявність знань з тактико-спеціальної та вогневої дисциплін, також необхідним є отримання знань з первинної медичної підготовки, тощо. Даний блок повинен займати більше третини усього часу, адже дозволяє створити передумови ефективного функціонування майбутніх нарядів поліції.

Другим етапом підготовки, повинно стати вироблення алгоритму дій під час ускладнення оперативної обстановки, то б то під час масових заворушень, надзвичайних подій техногенного та природничого характеру, під час проведення «масштабних» футбольних матчів (дана категорія особливо характерна для міст що були приймаючими під час Євро-2012). Також особливу увагу необхідно зосередити на особливості несення служби в областях, що знаходяться в зоні проведення антитерористичної операції та прикордонних до неї областях.

Згідно з повноваженнями, закріпленими в законодавстві України, поліція, як складова частина правоохоронної системи нашої держави, в умовах надзвичайних ситуацій виконує ряд наступних функцій з: охорони громадського порядку в зоні надзвичайних ситуацій; протидії злочинам і правопорушенням у зоні надзвичайних ситуацій; оточення зони надзвичайних ситуацій, здійснення режимних заходів, забезпечення евакуації населення; надання всебічної допомоги постраждалому населенню; попередження та ліквідації паніки; інформування населення про обстановку, що склалася в зоні надзвичайних ситуацій; здійснення контролю за зберіганням і роздачею води, продуктів харчування, предметів першої необхідності, гуманітарної допомоги; інвентаризації товарів на об'єктах торгівлі та постачання; співпраці у відправленні небезпечних речовин у безпечні місця, контролю за їх захороненням, участі у визначенні пунктів обробки використаної техніки, обладнання й спорядження, а також місць їх збору та захоронення при аваріях на радіаційних об'єктах, ліквідації горіння; проведення рятівних і інших невідкладних робіт; забезпечення безпеки дорожнього руху в зоні надзвичайних ситуацій; забезпечення режимних заходів під час введення надзвичайних адміністративно-правових режимів – зони надзвичайної екологічної ситуації та надзвичайного стану [5, с. 119].

З огляду на досвід діяльності органів Національної поліції під час ускладненої оперативної обстановки конструкція побудови навчального заняття повинна охоплювати дії особи в процесі організації й забезпечення публічної безпеки на трьох етапах: підготовчому, який починається з моменту отримання завдання на підтримання публічного порядку; виконавчий, що охоплює дії нарядів і керування ними безпосередньо під час ускладнення оперативної обстановки; заключний, який здійснюється шляхом згортання сил і засобів та зосередження їх у призначених пунктах та підведення підсумків несення служби [6].

Щодо перших двох етапів, наприклад, у Харківського національного університетів внутрішніх справ особливу роль відіграє кафедра Адміністративної діяльності поліції, до відання якої віднесено дисципліни «Адміністративна діяльність поліції», «Основи управління в поліції», «Аналітичне забезпечення професійної діяльності», «Дії працівників поліції при надзвичайних ситуаціях», «Організація підтримання публічної безпеки та порядку», тощо. Одним із завдань вивчення даних дисциплін є поглиблення теоретичних знань та практичних навичок майбутніх юристів, з перспективою їх подальшого застосування в майбутній практичній діяльності. Дисципліни також розраховані допомогти

слухачам навчитися правильно організовувати підтримання публічної безпеки, знати основні відомості про правила організації такого процесу.

Що ж стосується виконавчого етапу, то несення служби під час ускладнення оперативної обстановки саме на цьому етапі залежить від кафедри тактико-спеціальної підготовки та рівня наданих нею компетенцій що і відображають освітньо-кваліфікаційний рівень курсанта та в повній мірі відповідають освітній професійній програмі підготовки спеціальності 081 «Право» та 262 «Правоохоронна діяльність».

Позитивним здобутком Харківського національного університету є залучення курсантів до несення служби із забезпечення публічної безпеки та порядку у м. Харків, це дозволяє на практичному досвіді здійснити осмислення здобутих раніше практичних навичок, у майбутньому унеможливить виникнення неоднозначних поведінкових ситуацій та психологічно готує курсантів до майбутньої професії.

Таким чином, особливість підготовки поліцейських до виконання задач із забезпечення публічної безпеки в Україні повинна поєднувати в собі теоретичні та практичні заняття, охоплюючи поведінкову організацію проведення завдання в залежності від етапу на якому відбувається організація забезпечення публічної безпеки (починаючи від попередження та припинення правопорушень, та закінчуючи звітуванням перед вищестоящим керівництвом щодо виконаних дій під час несення служби).

Список бібліографічних посилань

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
2. Третяк В. В. Економічна безпека: сутність та умови формування. *Економіка і держава*. 2010. № 1. С. 6–8.
3. Панова О. О. Поняття, зміст та значення публічної безпеки та порядку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Право»*. 2016. № 6, т. 2. С. 133–136.
4. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Сергєєв А. В. Правові основи діяльності органів внутрішніх справ в умовах надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. *Право і Безпека*. 2002. № 2. С. 118–120.
6. Панова О. О. Організація діяльності органів поліції щодо підтримання публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів. *S.P.A.C.E.* 2017. № 2. С. 42–46. URL: <http://univd.edu.ua/science-issue/issue/1180> (дата звернення: 12.04.2018).

Надійшла до редколегії 28.04.2018

УДК 355.531.3

В. В. ПАСІЧНИК,

слухач магістратури факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Т. В. СИНОВІЦЬКА,

викладач Рівненського вищого професійного училища Департаменту поліції охорони

ПОКРАЩЕННЯ ТАКТИКИ ДІЙ МАЛИХ ОПЕРАТИВНИХ ГРУП

Майже завжди працівники поліції під час несення служби входять до складу малих тактичних груп (зведений загін, мобільна група, група захоплення, група прикриття і т. ін.). Кількісний та якісний склад групи, тактичні шикування та пересування здатні значно підвищити рівень безпеки особового складу груп. Проаналізовано основні характеристики малих оперативних груп та відзначено способи підвищення їх ефективності.